

› LANDSCHAPPELIJKE ANALYSE & TOELICHTING TUIN- EN LANDSCHAPSONTWERP

Fam. Huibregtse, Eilandseweg 14b, 1394 JE Nederhorst den Berg

JEROENHAMERS landschapsarchitectuur

› INHOUD

LOCATIE	2
BODEM EN WATER	3
LANDSCHAPSHISTORIE	5
TOELICHTING LANDSCHAPPELIJK / STEDENBOUWKUNDIG ONTWERP	7
STUDIE MAQUETTE	9
TOELICHTING TUIN- EN LANDSCHAPSONTWERP	10

› LOCATIE

Ligging perceel

› BODEM EN WATER

Bodemkaart (Bodemdata)

Bodemsoort ter plaatse van perceel:

Rn45C Kalkloze poldervaaggronden; zware klei

Verder:

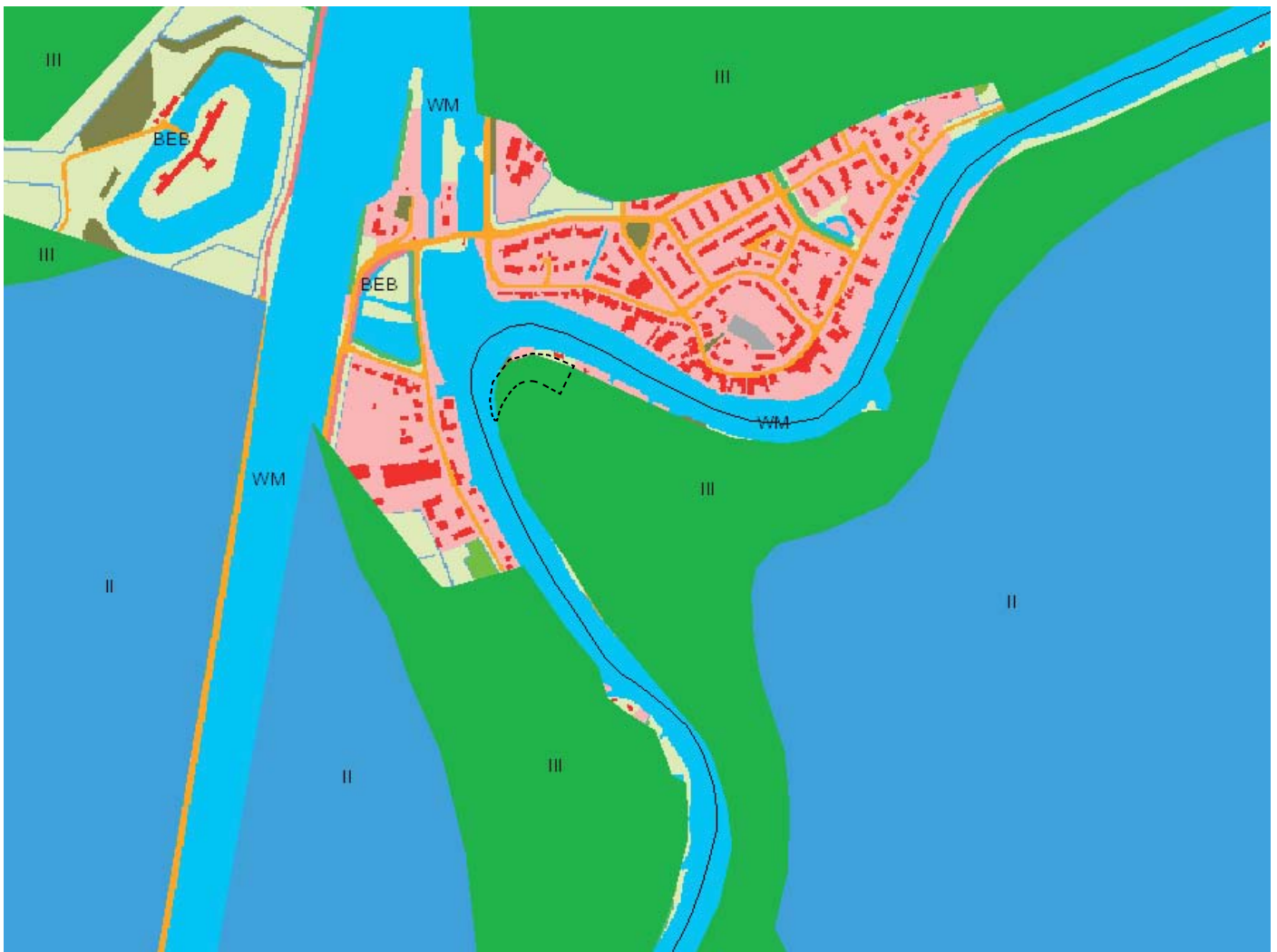
Rv01C Kalkloze drechtaaggronden

kVb Waardveengronden op bosveen (of eutroof broekveen)

pMn86C Kalkarme leek-/woudeerdgronden; klei

Potentieel natuurlijke vegetatie

Het van nature voorkomende vegetatietype op deze plek is het essen-iepenbos (Fraxino-Ulmetum). Een associatie uit de klasse van de eiken- en beukenbossen op voedselrijke grond, een bosplantengemeenschap die in natuurlijke omstandigheden voorkomt op min of meer regelmatig overstroomde komgronden langs de grote rivieren, maar tegenwoordig vooral in parkbossen en essenhakhoutbossen.

Grondwatertrappen (Bodemdata)

Grondwatertrappen:

I = $H < 40$ L < 50

II = $H < 40$ L 50-80

III = $H < 40$ L 80-120

IV = $H > 40$ L 80-120

V = $H < 40$ L > 120

VI = H 40-80 L > 120

VII = H 80-140 L > 120

VIII = $H > 140$ L > 160

› LANDSCHAPSHISTORIE

1850

Vooraf aan de westzijde van de Vecht liggen veel landgoederen en buitenplaatsen. Vlak bij het perceel, ligt een tuin / boomgaard die hoorde bij het landgoed aan de overkant van de Vecht. De buitendijkse zone waarin het perceel ligt lijkt nog niet in gebruik, misschien alleen als hooiland.

1900

Het Merwedekanaal (Amsterdam-Rijnkanaal) is gegraven met een verbinding naar de Vecht, waardoor de locatie aantrekkelijker wordt voor bedrijvigheid. Bij de locatie zijn nog steeds de boomgaarden intact. De laan behorende bij de buitenplaats aan de overkant is (deels) verwijderd door de komst van het kanaal.

1950

Door bodemdaling en vernatting in de polders zijn de meeste bospercelen en boomgaarden verdwenen. Het landschap wordt daardoor opener. Verkeer over de weg (op de dijk) wordt belangrijker dan verkeer over de rivier. Voor bebouwing vindt daardoor een verandering plaats in wat de voor- en de achterkant is. Op het perceel is veel bedrijvigheid en er staat een grote loods.

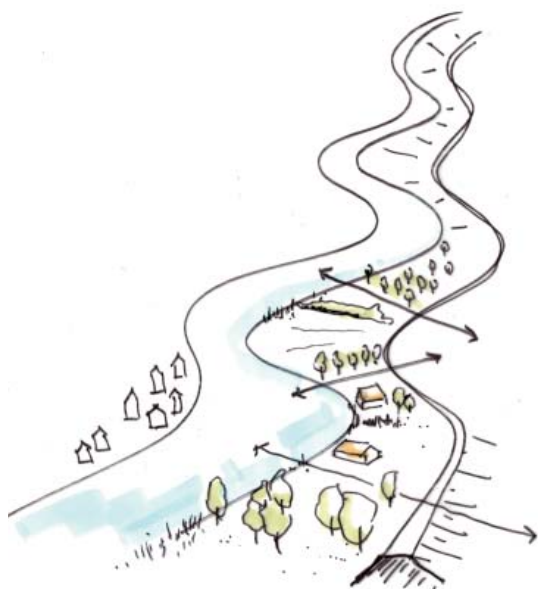
2018

De loods is verdwenen en op het perceel is een woonboot aan land geplaatst als woonhuis. Onder andere door schaalvergroting, intense landbouw en bodemdaling is het landschap opener en wijdsder dan ooit. De meeste bospercelen, boomgaarden en houtwallen zijn verdwenen. Het landschap is daardoor in ecologische zin armer en minder biodivers dan voorheen. Het belang van herstel van het ecosysteem dringt door.

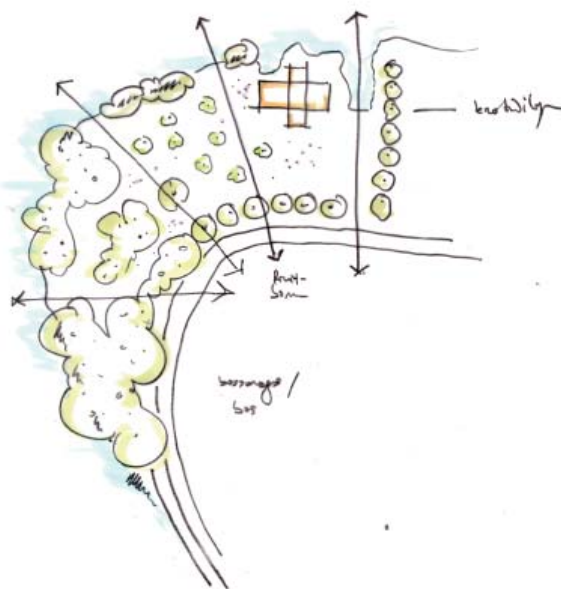
› TOELICHTING LANDSCHAPPELIJK / STEDENBOUWKUNDIG ONTWERP

Bestaande landschappelijke kwaliteiten als uitgangspunt

De bestaande kwaliteiten van het Vechtlandschap vormen de basis voor de landschappelijke en stedenbouwkundige inrichting van het perceel. Het Vechtlandschap wordt gekarakteriseerd door een afwisseling van beslotenheid rond de dijk en open doorzichten op het open polderlandschap en op het water. De Vechtzone vormt een ensemble van landgoederen, bosschages, kleinschalige boomgaarden, rietoevers, bloemrijk grasland en karakteristieke bebouwing, die zich door het open veenweide gebied slingert. Het contrast tussen beslotenheid en openheid, en tussen de kleinschaligheid rond de dijk en de weidsheid in de polders, is wat de Vechtzone zo aantrekkelijk maakt.

Het landschap van de Vecht kent een afwisseling van beslotenheid en open doorzichten. Een ensemble van bebouwing en landschapselementen slingert door het open veenweidelandschap

Op het perceel worden de kwaliteiten van het Vechtlandschap gebruikt en op een aantrekkelijker manier bijeen gebracht.

Bij de indeling van het perceel en de situering van de woning op het perceel wordt uitgegaan van deze aanwezige kwaliteiten. De landschappelijke ingrediënten van de Vechtzone (bosschages, rietoevers, bloemenweiden, knotwilgen, fruitbomen en bebouwing) worden op het perceel samengebracht op een manier dat ze optimaal tot hun recht komen en het Vechtlandschap op een natuurlijke manier doorloopt. De woning 'landt' spontaan in dit Vechtlandschap. Zo wordt er gezorgd voor een aantrekkelijk beeld vanaf zowel de dijk als vanaf het water naar het perceel, en voor doorzichten vanaf de dijk naar de Vecht. Daarnaast worden de woning en de landschappelijke ingrediënten zo gesitueerd dat er een aantrekkelijke woonomgeving ontstaat, met een goede balans tussen uitzicht en privacy voor de bewoners.

Situering woning op perceel

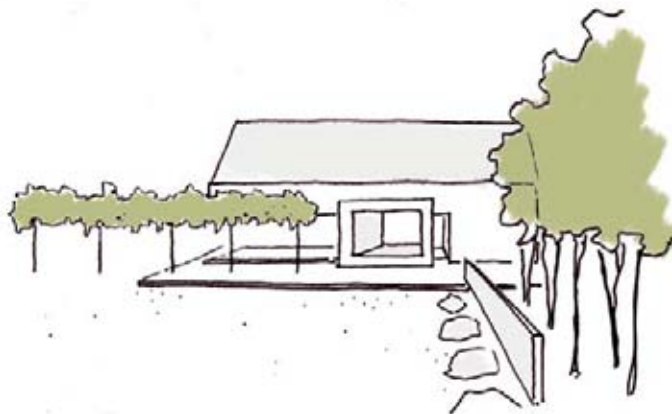
De woning wordt ten opzichte van de bestaande bebouwing ca. 9m verder van de Vecht gesitueerd (verschuiving richting zzw) en ca. 12m verder van de zijdelingse perceelsgrens gesitueerd (verschuiving richting wnw). De voordelen hiervan zijn:

- Er ontstaat meer afstand tot de naastgelegen bebouwing (toekomstige nieuwbouw). De landschappelijke afwisseling tussen bebouwing, groen en open doorzichten wordt zo versterkt en er ontstaat meer privacy ten opzichte van het naastgelegen perceel.
- Er ontstaat meer contact tussen de woning en het westelijk deel van het perceel.
- Er ontstaat meer afstand tot de Vecht. Zo ontstaat er meer ruimte voor een natuurlijke oever, extra oppervlakte water en de begroeiing met enkele nieuwe bomen tussen de woning en de Vecht. Ook ontstaat er meer privacy ten opzichte van de (toenemende) recreatievaart.

Bouwrichting / oriëntatie

In de directe omgeving komt zowel een bouwrichting haaks op de Vecht als parallel aan de Vecht voor. De bestaande bouw op het kavel is parallel aan de Vecht gesitueerd. De afwisseling tussen haaks en parallel is karakteristiek maar altijd is de richting van de Vecht leidend bij de bouwrichting. Het perceel heeft verder een bijzondere positie als beëindiging van de strook bebouwing aan de Eilandseweg tegenover Nigtevecht. Ter plaatse van het perceel maakt de Vecht een scherpe bocht en draait de oriëntatie ca. 90 graden. In het ontwerp is zowel deze beëindiging van de bebouwing als de bocht in de Vecht als aanleiding gezien om twee bouwrichtingen te combineren. Een hoofdbouwvolume staat parallel aan de Vecht en een ondergeschikt bouwvolume staat hier haaks op. Er ontstaat zo een optimale compositie voor daglichttoetreding, privacy, uitzicht en aansluiting bij de bestaande korrelgrootte en richting. In een studiemaqueette is de verdeling massa-ruimte en de bouwrichting onderzocht (zie volgende pagina).

De woning heeft in dit ontwerp twee voorkanten. Eén voorkant is (traditioneel) gericht op de Vecht. Hier is de woning per boot te bereiken. Eén voorkant is gericht op de Eilandseweg. De ontsluiting met auto / fiets vindt plaats via de weg en daarom is een entree aan deze kant logisch. Ook bijgebouwen worden om logstieke redenen aan de kant van de Eilandseweg voorgesteld.

Twee bouwrichtingen, haaks en parallel aan de Vecht, worden gecombineerd. Dit wordt doorgezet in de groenstructuur, zodat de woning verankerd wordt in de tuin en het landschap.

› STUDIE MAQUETTE

Foto's van enkele test varianten voor de situering en de bouwrichting van de bebouwing in relatie tot landschap en water.

› TOELICHTING TUIN- EN LANDSCHAPSONTWERP

Visie landschap en ecologie

De achteruitgang van het ecosysteem en de biodiversiteit in de afgelopen 50 jaar is aanleiding om in een ontwikkeling als deze bij te dragen aan herstel van natuur en landschap. Het omliggende open polderlandschap is veelal in gebruik door intensieve landbouw, waardoor veel soorten vogels, amfibieën en kleine zoogdieren afhankelijk zijn van daarvoor aangewezen natuurgebieden. Verbinding tussen deze leefgebieden is essentieel voor het vergroten van de leefruimte. De Vecht en met name de oeverzone vormt een belangrijke ecologische verbindingszone. Deze is op veel plaatsen (nog) onderbroken door woonboten en harde kades, er is dus nog veel winst te behalen.

Het perceel, huidige natuurwaarde

Het perceel bestaat op dit moment voor ca. 50% uit kort gemaaid gazon en is voor ca. 50% begroeid met wilgen, essen, populieren, elzen en esdoorns. Verder staan er een aantal exoten zoals coniferen, fluweelboom (*Rhus typhina*) en Japanse broodboom (*Aucuba japonica*). Het kort gemaaid gazon heeft weinig ecologische waarde. De begroeiing met bomen is waardevol voor vogels. De onderbegroeiing bestaat uit grotendeels uit brandnetels en *Hedera* (klimop). Dit is erg waardevol voor insecten, bijen amfibieën en vogels.

De oever is deels een zachte begroeide oever met rietgroei aan de waterkant. Dit vormt een waardevolle migratie zone voor fauna. Deels, ter plaatse van de huidige bebouwing, is een harde beschoeiing aanwezig. Dit vormt een onderbreking in de ecologische verbindingszone.

Bestaande situatie, bebouwing en gazon

Bestaande situatie, een deel van de aanwezige begroeiing

Bestaande situatie, oa esdoorns, wilgen en elzen met onderbegroeiing

Bestaande situatie, deels een zachte oever en deels een harde beschoeiing

Het ontwerp

Het tuin- en landschapsontwerp zet in op drie vlakken:

1. De bestaande ecologische waarden van het perceel zo veel mogelijk intact laten. Dat betekent dat de bestaande zachte oevers en een groot deel van de bestaande bomen behouden blijven.
2. De ecologische waarde en de diversiteit vergroten. Het ontwerp wordt zo gemaakt dat er een grotere diversiteit aan bomen, struiken en bloemen- / kruiden ontstaat, en dat er meer meters aan natuurlijke oever ontstaat. Zo wordt het perceel aantrekkelijker voor de zowel de toekomstige bewoners als de lokale flora en fauna.
3. De vechtoever als ecologische verbindingszone herstellen. Dit betekent dat de harde kade wordt afgegraven, er natuurlijke (zachte) oevers voor in de plaats komen. Door deze ingreep ontstaat er meer m2 aan oppervlaktewater (ca. 53m2).

De nieuwe aanplant van bomen, struiken en kruiden voor de ontwikkeling van een diversere flora, wordt uiteraard gebaseerd op de bestaande situatie qua bodem en water. Het van nature voorkomende vegetatietype op deze plek is het essen-iepenbos (Fraxino-Ulmetum). Van deze vegetatietype komt momenteel voornamelijk de *Salix alba*, *Alnus glutinosa* en *Acer pseudoplatanus* voor. De nieuwe aanplant is gericht op meer diversiteit en dus op de soorten uit de associatie die momenteel minder vertegenwoordigd worden, zoals *Ulmum*, *Fraxinus*, *Fagus* en *Aesculus*. (zie volgende pagina).

Voor de ontwikkeling richting een diversere flora worden een aantal bomen verwijderd. Hiervoor worden een aantal oudere wilgen gekozen, die in een slechte staat zijn en niet veel ouder meer zullen worden. Er worden meer nieuwe bomen en heesters aangeplant dan er worden weggehaald. Daarnaast worden de erfgronden ingericht als gemengde / landschappelijke heesterrand. De soorten die worden aangeplant zijn onder andere:

- Acer pseudoplatanus (esdoorn)	- Ribes rubrus (aalbes)
- Ulmus minor (iep)	- Prunus spinosa (sleedoorn)
- Fraxinus excelsior (es)	- Crataegus monogyna (eenst. meidoorn)
- Alnus glutinosa (els)	- Sambucus nigra (vlier)
- Salix alba (wilg)	- Euonymus europaeus (kardinaalsmuts)
- Fagus sylvatica (beuk)	- Corylus avellana (hazelaar)
- Prunus padus (gew. vogelkers)	- Ligustrum vulgare (liguster)
- Aesculus hippocastanum	- Quercus robur

Het gazon wordt aangelegd als een kruidenrijk grasveld. Er worden inheemse kruiden mee gezaaid die, ook bij gebruik als gazon en 1 tot 2wekelijks maaien tot bloei kunnen komen. Het grasveld is daardoor bruikbaar als speel- / loopruimte en tegelijk waardevol voor insecten zoals bijen en vlinders. De soorten:

- Bellis perennis - Madeliefje
- Cardamine pratensis - Pinksterbloem
- Crepis capillaris - Klein streepzaad
- Erodium cicutarium - Gewone reigersbek
- Hypochaeris radicata - Gewoon biggenkruid
- Leontodon autumnalis - Vertakte leeuwentand
- Lotus corniculatus - Gewone rolklaver
- Medicago lupulina - Hopklaver
- Plantago lanceolata - Smalle weegbree
- Prunella vulgaris - Gewone brunel
- Ranunculus repens - Kruipende boterbloem
- Rumex acetosella - Schapenzuring
- Trifolium dubium - Kleine klaver
- Trifolium pratense - Rode klaver
- Trifolium repens Friesch - Groninger witte klaver

Gazon met ruimte voor kruiden zoals klaver

Kruidenrijk grasveld

De (sier) borders rond de woning, bij de entree en aan de vechtoever worden ingericht met bloeiende vaste planten en grassen. Deze beplantingen bestaan grotendeels uit inheemse kruiden en vaste planten, die thuis horen op de vochtige, voedselrijke kleigrond aan de vechtoever. De beplanting zal een boost geven aan de lokale biodiversiteit en is erg waardevol voor insecten. Onder andere de volgende soorten worden gebruikt:

- Lythrum salicaria - grote kattestaart
- Eupatorium cannabinum - koninginnekruid
- Deschampsia cespitosa - ruwe smele
- Aconitum napellus - monnikskap
- Cichorium intybus - wilde cichorei
- Carum carvi - echte karwij
- Calamagrostis stricta - stijf struisriet
- Valeriana officinalis - echte valeriaan
- Knautia arvensis - beemdkroon
- Thalictrum flavum - poelruit
- Aquilegia vulgaris - akelei
- Cardamine pratensis - pinksterbloem
- Filipendula ulmaria - moerasspirea
- Persicaria bistorta - adderwortel

(Inheemse) vaste planten bij een voorgaand vergelijkbaar project Eilandseweg 67a Nigtevecht, beeld voorjaar.

De natuurlijke border in de zomer (Eilandseweg 67a Nigtevecht)

De wat verder van de woning gelegen beplanting is nog natuurlijker en extensiever in onderhoud. Onder de bomen en struiken wordt een bloemrijk / kruidengrasland ingezaaid. Er worden slechts enkele paden uitgemaaid om dit deel toegankelijk te maken. Deze delen worden ingezaaid en beplant met:

- Achillea millefolium - Duizendblad
- Anthriscus sylvestris - Fluitenkruid

- *Barbarea vulgaris* - Gewoon barbarakruid
- *Centaurea jacea* - Knoopkruid
- *Crepis capillaris* - Klein streepzaad
- *Daucus carota* - Peen
- *Heracleum sphondylium* - Gewone berenklauw
- *Leontodon autumnalis* - Vertakte leeuwentand
- *Leucanthemum vulgare* - Gewone margriet
- *Pastinaca sativa* subsp. *sativa* - Pastinaak
- *Plantago lanceolata* - Smalle weegbree
- *Prunella vulgaris* - Gewone brunel
- *Ranunculus acris* - Scherpe boterbloem
- *Rhinanthus minor* - Kleine ratelaar
- *Silene latifolia* subsp. *alba* - Avondkoekoeksbloem
- *Tanacetum vulgare* - Boerenwormkruid
- *Tragopogon pratensis* subsp. *pratensis* - Gele morgenster
- *Trifolium pratense* - Rode klaver
- *Vicia cracca* - Vogelwikke
- *Vicia sativa* subsp. *nigra* - Smalle wikke

Bloemrijk / kruidenmengsel voor voedselrijke, vochtige grond

Bloemrijk / kruidenmengsel voor voedselrijke, vochtige grond

De oevers

De oevers worden aangelegd als natuurlijke oever. Er wordt waar nodig een natuurlijke beschoeiing van wilgentenen voorgesteld, waarachter riet aangeplant wordt. In de oeverzone wordt beplanting van bovengenoemde soorten aangelegd.

*Natuurlijke inheemse beplanting aan de oever
(project Eilandseweg 67a Nigtevecht)*

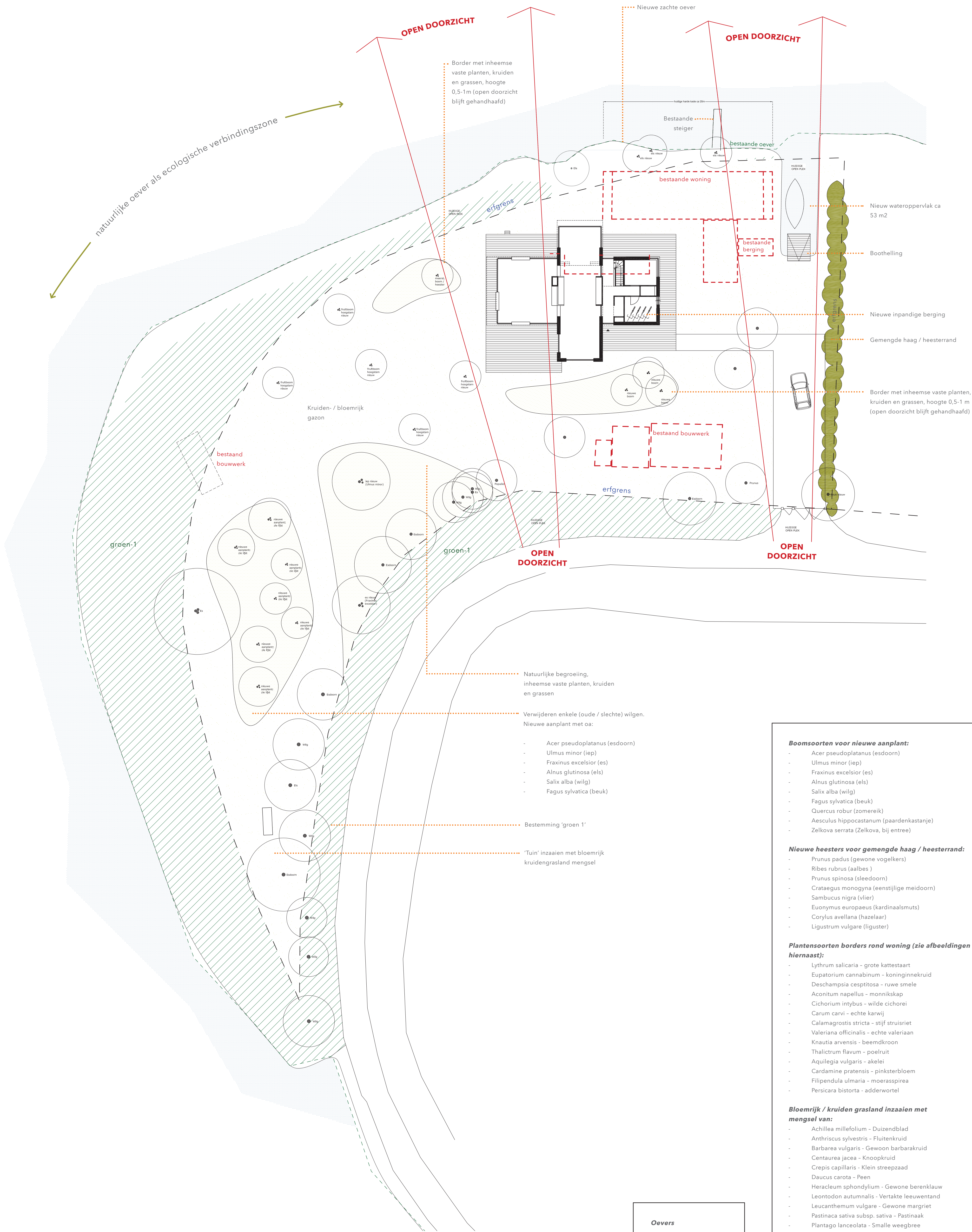
*Aanleg voorbeschoeiing van wilgentenen en
aanplant nieuwe rietoever (project Eilandseweg
67a Nigtevecht)*

Rietvegetatie in winter en zomer

Natuurlijke oever

Oevers

Huidige situatie:
20m harde kade
154m zachte oever

Nieuwe situatie:
geen harde kade meer
230m zachte oever
154m2 nieuw wateroppervlak

Boomsorten voor nieuwe aanplant:

- Acer pseudoplatanus (esdoorn)
- Ulmus minor (iep)
- Fraxinus excelsior (es)
- Alnus glutinosa (els)
- Salix alba (wilg)
- Fagus sylvatica (beuk)
- Quercus robur (zomereik)
- Aesculus hippocastanum (paardenkastanje)
- Zelkova serrata (Zelkova, bij entree)

Nieuwe heesters voor gemengde haag / heesterrand:

- Prunus padus (gewone vogelkers)
- Ribes rubrus (aalbes)
- Prunus spinosa (sleedoorn)
- Crataegus monogyna (eenstijlige meidoorn)
- Sambucus nigra (vlier)
- Euonymus europaeus (kardinaalsmuts)
- Corylus avellana (hazelaar)
- Ligustrum vulgare (liguster)

Plantensoorten borders rond woning (zie afbeeldingen hiernaast):

- Lythrum salicaria - grote kattestaart
- Eupatorium cannabinum - koninginnekruid
- Deschampsia cespitosa - ruwe smele
- Aconitum napellus - monnikskap
- Cichorium intybus - wilde cichorei
- Carum carvi - echte karwij
- Calamagrostis stricta - stijf struisriet
- Valeriana officinalis - echte valeriaan
- Knautia arvensis - beemdkroon
- Thalictrum flavum - poelruit
- Aquilegia vulgaris - akelei
- Cardamine pratensis - pinksterbloem
- Filipendula ulmaria - moerasspirea
- Persicaria bistorta - adderwortel

Bloemrijk / kruiden grasland inzaaien met mengsel van:

- Achillea millefolium - Duizendblad
- Anthriscus sylvestris - Fluitenkruid
- Barbarea vulgaris - Gewoon barbakruid
- Centaurea jacea - Knoopkruid
- Crepis capillaris - Klein streepzaad
- Daucus carota - Peen
- Heracleum sphondylium - Gewone berenklauw
- Leontodon autumnalis - Vertakte leeuwentand
- Leucanthemum vulgare - Gewone margriet
- Pastinaca sativa subsp. sativa - Pastinaak
- Plantago lanceolata - Smalle weegbree
- Prunella vulgaris - Gewone brunel
- Ranunculus acris - Scherpe boterbloem
- Rhinanthus minor - Kleine ratelaar
- Silene latifolia subsp. alba - Avondkoekoeksbloem
- Tanacetum vulgare - Boerenwormkruid
- Tragopogon pratensis subsp. pratensis - Gele morgenster
- Trifolium pratense - Rode klaver
- Vicia cracca - Vogelwikke
- Vicia sativa subsp. nigra - Smalle wikke